

Vesna Deželjin
Filozofski fakultet, Zagreb

POZNAVANJE STRANOGA JEZIKA KAO IZVOR INTERFERENCIJE PRI UČENJU NOVOGA STRANOG JEZIKA

Izvorni znanstveni članak. Primljen 29. 11. 1996.

UDK 800.739:800.88:372.88

Učenje nekoga stranog jezika sveobuhvatan je proces u koji je uključeno i znanje o materinskom jeziku ali i o svakome drugom stranom jeziku koji je učenik već učio. Stručnjaci su odavno svjesni postojanja transfera znanja te značenja poglavito negativnoga transfera u procesu učenja stranoga jezika. Posebna disciplina primijenjene lingvistike pod nazivom analiza pogrešaka (*error analysis*) bavi se razvojem učenikova međujezika i odnosom učenika i jezika koji uči. Za stjecanje cjelovite slike o međujeziku nužno je uzeti u obzir sve jezike koje je učenik učio prije jezika koji trenutno uči. To istraživanje, provedeno među studentima prve godine talijanskoga jezika, od kojih je gotovo 85 % navelo engleski jezik kao prvi strani jezik, pokazuje interferencije između tih dvaju stranih jezika, a element na kojemu se to očitovalo jest član jezična kategorija koje nema u materinskom jeziku ispitanika.

Učenje stranoga jezika uvijek je vezano za uključivanje općeg znanja, pa dakle i samoga znanja o vlastitome jeziku, u spoznajne procese, tj. u proces usvajanja toga drugoga jezika. Stoga, mogući transfer znanja između dvaju jezika može biti vrlo koristan i pomoći pri učenju novoga jezika. Nasuprot tome, interferencije materinskoga i stranoga jezika ili prvoga stranog i drugoga (i svakoga narednoga) stranog jezika potpuno su nepoželjne. No taj negativni stav prema znanim nam pojavama ne mora uvijek ostati takvim. Predvidimo li moguće interferencije, onome tko uči možemo pomoći da ih izbjegne, odnosno možemo ga upozoriti na to da novi jezik uči tako da određenu strukturu uspoređuje s paralelnom u onome jeziku koji već poznaje (bolje).

Dosada se transferu znanja, i to poglavito negativnome, posvetilo dosta pozornosti: stručnjaci su odavno svjesni njegova značenja. Prilazilo mu se s različitih pozicija, a jedan od najrječitijih pokazatelja njegova djelovanja jest analiziranje pogrešaka koje je učenik učinio. Velik je broj studija posvećen toj temi, tako da u suvremenoj primijenjenoj lingvistici danas postoji disciplina poznata kao analiza pogrešaka (*error analysis*).

Svrha analize pogrešaka nije samo uočiti oblike koje valja okarakterizirati kao pogrešne, već, kao što drže stručnjaci, steći uvid u razvijanje učenikova međujezika (*interlanguage*), te opisati prirodu učenikova međujezika i usporediti ga s jezikom koji uči (Corder 1975). Time ujedno stječemo uvid u sam proces učenja stranoga jezika. Istraživači učenikova međujezika koji su se posebno bavili međujezičnim pogreškama (*interlanguage errors*, *transfer errors*) uglavnom su, međutim, pozornost obraćali na interferencije stranoga jezika i učenikova materinskoga jezika. No želimo li dobiti cjelovitu sliku o učenikovu međujeziku u slučajevima kada učenik već poznaje neki drugi strani jezik (što je čest slučaj kod studenata, i učenika općenito, talijanskoga jezika), nužno je uzeti u obzir i interferencije s onim stranim jezikom (jezicima) koji je učenik već imao prilike učiti. Zato se u vezi s tim Stern (1983:395)

pita: "... do koje mjere učenje stranoga jezika pruža potvrdu za transfer ili interferenciju s materinskim jezikom ili drugim prethodnim jezičnim iskustvima?", dok nam jedna uvažena autorica (Rivers, 1981) izriekom potvrđuje kako interferencije ne dolaze uvijek iz materinskoga jezika, već iz onoga, poglavito ako učenik uči treći ili četvrti strani jezik, kojim najlošije vlada ili ga je zadnjega učio.¹

Na temelju vlastite prakse i iskustva usudujemo se tvrditi da je pri učenju talijanskoga jezika potrebno i te kako brinuti ne samo o materinskom jeziku već i o drugim stranim jezicima: npr. engleskome, njemačkome, ili francuskom jeziku.

Ovaj članak rezultat je višegodišnjega praćenja studenata talijanskoga jezika i jezičnih pogrešaka koje se pojavljuju poglavito tijekom prve godine studija. Svim studentima talijanskoga jezika zajedničko je to što posjeduju određeno znanje iz nekoga drugog (nekih drugih) jezika, osim materinskoga, kao prvoga stranog jezika, jer talijanski jezik još nije jezik koji može biti prvi strani jezik u nas.²

Struktura ispitanika u ovome istraživanju svakako ne može dati posve točnu sliku o omjeru broja učenika i stranih jezika koji se u nas uče kao prvi, drugi, treći itd. strani jezik. No kako nam i nije cilj baviti se takvim omjerima, a za to postoje i službeni podaci, držimo da će brojevi podaci koji se odnose na dvije akademske godine (1994/95 i 1996/97) ipak potkrijepiti ono što u članku namjeravamo iznijeti. U oba slučaja bili su to studenti prve godine talijanskoga jezika³. Vidjeti tablicu 1.

Tablica 1: Pregled broja ispitanika i stranih jezika koje su učili

Akademska godina	Broj studenata	1.strani jezik		2.strani jezik		3.strani jezik				
		Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	
1994/95	42	engleski	37	88	njemački	5	12	—	—	—
1996/97	23	engleski	18 ⁴	78	njemački	3	13	francuski	2	9

Iz tablice proizlazi da je od ukupno 65 studenata, 55 učilo engleski jezik kao prvi strani jezik (84,6 %). Držimo da na temelju toga podatka možemo pretpostaviti kako će u proces usvajanja talijanskoga jezika, u većoj ili manjoj mjeri, svakako biti uključeno i poznavanje toga stranog jezika. Dodajmo da je od tih 55 studenata do trenutka istraživanja, njih 42 navelo uobičajenih devet godina učenja, 10 je učilo engleski jezik jedanaest godina, a tri studenta su navela dvanaestogodišnje učenje toga jezika.

¹ »Clearly, interference from previous learning does not always come from L1. When students are learning third and fourth languages, it seems more commonly to come from a more recently learned language, or at least from the non-native language over which the language learner has the weakest control. This may be L2, L3, or L4 (see Appendix B).« (Rivers 1981:82)

² Eksperimentalni projekt »Rano učenje jezika« koji postoji od 1991. godine i u koji je uključen i talijanski jezik, traje tek nekoliko godina tako da je prva generacija još uvijek u osnovnoj školi.

³ Podaci se ne odnose na sve studente prve godine navedenih akademskih godina, već samo na grupe uključene u istraživanje.

⁴ Valja napomenuti da je 1994/95 godini za 10 studenata bilo nemoguće utvrditi koji im je prvi strani jezik jer su, osim engleskoga, isti broj godina (devet) učili još njemački (u osam slučajeva) i francuski (u dva slučaja). U 1996/97 godini dva su studenta, uz engleski još učila njemački, odnosno francuski. No uključili smo ih pod engleski jer su naveli kao prvi strani jezik koji su učili tijekom osnovnoga i srednjoškolskoga obrazovanja.

Svi dosada navedeni podaci bili su poticajem da se u procesu nastave, osim uobičajene analize pogrešaka i nastojanja da se one izbjegnu, svojevrsna pozornost prida i korelacijama zatečenih pogrešaka i eventualnih mogućih interferencija s drugim stranim jezicima, točnije s engleskim jezikom.

Jezična kategorija: član

Ograničit ćemo se na analizu pogrešaka u porabi člana, određenoga i neodređenoga, u nekim jednostavnijim sintaktičkim sklopovima.

Razmišljajući o članu kao jezičnoj kategoriji, možemo reći da je u procesu učenja stranoga jezika pojam te morfološke kategorije prva teškoća s kojom se suočavaju izvorni govornici hrvatskoga jezika. Kao što znamo u hrvatskome jezičnom sustavu te kategorije nema, što znači da je govorniku hrvatskoga jezika koji uči neki strani jezik u kojemu spomenuta kategorija postoji teško uopće pojmiti taj oblik. Iz teškoća konceptualne prirode proizlaze i sve ostale teškoće, poglavito one koje se odnose na funkcije koje spomenuta jezična kategorija može imati u sustavu.

Sve gramatike talijanskoga jezika govore o nastanku određenoga i neodređenoga člana u talijanskome jeziku, daju više ili manje iscrpan popis pravila za porabu svakoga od oblika, a mnoge daju i etimologiju same riječi *articolo*. Međutim, samo neke navode što član znači za talijanski jezik: u *La grammatica italiana* (Battaglia — Pernicone 1980) nalazimo tvrdnju da je u talijanskome jeziku imenica bez člana mrtva, da je tek ugašena slika značenje koje je neaktivirano. Nešto blaže zvuči primjedba u *svremenijoj gramatici La lingua italiana* (Dardano — Trifone 1991), gdje piše da bi mnoge riječi, kad ne bi bilo člana, ostale neodređene i nepokretne, lišene točnoga smisla.

Napokon, *Konverzaciona talijanska gramatika* (Jernej 1976) prešućuje potpuno što je to član te govori samo o standardnim oblicima i porabi. A baš bi ona, kao gramatika talijanskoga jezika namijenjena govornicima hrvatskoga jezika, morala pokušati objasniti značenje te jezične kategorije, te dati mnogo veći broj primjera koji bi opisali izražajne vrijednosti što se postižu variranjem u porabi te kategorije. Podjednako ni u *La grammatica italiana descrittiva* (Regula — Jernej 1975) funkcionalna vrijednost člana kao kategorije nije dostatno naglašena.

Potražimo li u nekom rječniku objašnjenje što je to član, zateći ćemo još šturiji odgovor, poput onoga u *Dizionario della lingua italiana* (Devoto — Oli, 1975:175) gdje piše da je član "pomoćna riječ koja označava imenicu ili koju drugu poimeničenu riječ", a autoritativni UTET-ov *Grande dizionario della lingua italiana* (1985) kaže da je član vrsta riječi koja, stojeći obično uz imenicu određuje njezin karakter, te može biti neodređen ili određen.

Zbog očite nemogućnosti da se na prvoj godini studija na zadovoljavajući i iscrpan način obrazloži, kao prvo, što je to član, promotrit ćemo neke od pogrešaka koje se pojavljuju, a za koje držimo da su posljedica nepostojanja te kategorije u materinskom jeziku, te utjecaja spoznaja vezanih za drugi strani jezik, engleski. Uz to, vjerujemo da se većina zatečenih pogrešaka ne pojavljuje potkraj studija, nakon što su studenti već stekli određena znanja vezana za istu jezičnu kategoriju, ali u dijakronijskoj perspektivi (upoznavši se sa historijskom gramatikom i poviješću jezika).

Tip zadataka

Korpus na kojem se temelji ovo istraživanje sastoji se od deset odlomaka od kojih se svaki sastoji od 2 — 3 jednostavnije rečenice koje leksikom i morfološko — sintaktičkom strukturom odgovaraju građi koja je bila propisana programom za pristupanje

klasifikacijskom ispitu. Zadane rečenice je trebalo prevesti s hrvatskog na talijanski jezik. Postupak prevodenja nije studentima nepoznat, a često se koristi kao uvježbavanje i provjeravanje usvojenosti određene strukture nakon što je ista provjerena kroz niz drugih (jednostavnijih) metoda i postupaka (dopunjavanje izoliranih rečenica samo određenim ili neodređenim članom, dopunjavanje izoliranih rečenica objema oblicima, prevodenje pojedinačnih jednostavnih rečenica, prevodenje odlomaka s 2 — 3 jednostavne rečenice).

Našim primjerima nisu obuhvaćene sve moguće sintaktične situacije porabe člana u talijanskom jeziku. Naime, takva se provjera ne može provesti u studenata talijanskoga jezika u prvoj polovici prvoga semestra jer su mnogi od njih početnici koji talijanski jezik uče tek nekoliko mjeseci. No mogu se provjeriti mogućnosti snalaženja i rješavanja te problematike u najtipičnijim i najčešćim jezičnim situacijama koje spominje svaka normativna gramatika u popisu pravila za porabu člana⁵. Osim što su, dakle, bili izabrani osnovni slučajevi porabe, bilo je važno da izabrani primjeri na razini uporabe člana ([član+], [član-]) budu potpuno različiti u talijanskome, odnosno engleskom jeziku.

Analiza pogrešaka

Pregledavši radove svih studenata, izdvojili smo radove 55 studenata koji su napisali da su učili engleski jezik devet i više godina.

Prije detaljnije analize tih radova ponovno su pregledani radovi studenata koji su kao svoj prvi strani jezik naveli njemački, odnosno francuski. Studenti s francuskim kao prvim stranim jezikom nisu imali bitnijih pogrešaka u porabi člana — vjerojatno i zato što bi prijevod istih hrvatskih rečenica u francuskom prijevodu zahtijevao porabu nekoga oblika člana u položaju gdje je nužan i u talijanskim rečenicama. Slično možemo ustvrditi i za radove studenata koji su kao prvi strani jezik naveli njemački, premda je u tim radovima bilo mnogo više pogrešaka. No kako se u oba slučaja radi o neusporedivo manjem broju studenata i uopće o premalome broju radova koji bi omogućavao iole ozbiljniju analizu, smatramo da iz tih primjera ne možemo i ne smijemo izvlačiti bilo kakve zaključke.

Ponovni pregled prijevoda pedeset petero studenata omogućio je svojevrsnu klasifikaciju pogrešaka. No navest ćemo sva zatečena pogrešna rješenja.

(1) parte per __ Australia	(26)
(2) il personale parla __ tedesco	(21)
(3) molti turisti visitano __ Europa	(14)
(4) Lui è un attore	(13)
(5) lui è uno studente	(13)
(6) vengono da __ Giappone	(11)
(7) __ colazione è alle 8	(10)
(8) Mi piace __ estate	(8)
(9) con __ tram	(4)
(10) __ acqua è molto importante	(4)
(11) __ zucchero è molto importante	(4)
(12) si dà " __ Re Lear"	(2)
(13) salgo su __ Sljeme	(2)

⁵ Mislimo prije svega na porabu člana uz vlastita imena ljudi, uz toponime i imena država i pokrajina, uz neke opće imenice, potom u imenske predikatu.

- (14) sa divertire __ altri (2)
 (15) gli amici da __ Dalmazia (1)
 (16) tutte __ favole (1)
 (17) puoi conoscere __ mio amico Ernesto (1)⁶

Valja dodati da studenti uopće nisu pogriješili u porabi člana u raznim nominalnim sintagmama koje su sadržavale opće imenice (npr. *con gli amici, in gita, sul lago, una bella città, molti turisti i sl.*) ili koje označavaju nešto jedinstveno (la Terra).

Iako smo primjere poredali prema tome koliko je studenata pogriješilo u određenome slučaju, nije teško uočiti da se većina pogrešaka pojavljuje kada imenica označava neki zemljopisni pojam (kontinent — *l'Europa, l'Australia*, državu — *il Giappone*, planinu — *lo Sljeme*, pokrajinu — *la Dalmazia*), zatim kada pridjev vrši funkciju imenice pa mora imati određeni član (*il tedesco*), zatim uz neke opće imenice (*l'estate, la colazione*), te u neobilježenim primjerima imenskoga predikata kada talijanski jezik u pravilu odbacuje čak i neodređeni član.⁷ Ne smijemo, dakako, zanemariti niti ostale, iako malobrojnije tipove pogrešaka, npr. izostavljanje člana uz prijevozno sredstvo, uz naziv umjetničkoga djela, itd.

Pitanje je zašto su studenti pogriješili baš u navedenim slučajevima, a ne u svima ostalima koje zbog ograničenosti prostorom ne možemo navesti, te zašto su katkad tako mnogo griješili, a pokatkad nisu. Kako ovaj rad nije prikaz dugogodišnjega i sveobuhvatnoga istraživanja usredotočenoga na tu problematiku, već pokušaj da se osvijetle neke teškoće vezane za usvajanje stranoga jezika kod studenata koji imaju znanje nekoga drugog jezika, odgovori na gornja pitanja koji su se nametnuli činit će se možda isuviše intuitivnima.

Usporedimo li pravila o porabi člana (određenoga) uz kategoriju zemljopisnih pojmova u talijanskome i engleskome jeziku, te elemente koje su zatekli studenti, a to je naziv kontinenta, države, pokrajine i planine, vidjet ćemo da će u ekvivalentnim slučajevima engleski jezik odbaciti član.

Usporedimo:

- (18) parte per Australia
 (umjesto: parte per l'Australia)
 (18a) (he) leaves for Australia
 (19) molti turisti visitano Europa
 (umjesto: ...visitano l'Europa)
 (19a) many tourists visit Europe
 (20) vengono da Giappone
 (umjesto: vengono dal Giappone)
 (20a) (they) come from Japan
 (21) salgo su Sljeme
 (umjesto: salgo sullo Sljeme)
 (21a) I climb up Sljeme
 (22) gli amici da Dalmazia
 (umjesto: gli amici dalla Dalmazia)
 (22a) the friends from Dalmatia

⁶ Prazno mjesto unutar svakoga primjera znak je pogreške, kao i oblici napisani podebljano. Broj u zagradi primjera označava broj pogrešnih rješenja od izdvojenih 55 radova.

⁷ Usp. La lingua italiana (Dardano — Trifone 1991:101); *Konverzaciona talijanska gramatika* (Jernej 1976:49—51, 251—253, 256—259).

Na vrlo jaku interferenciju s engleskim jezikom upozoravaju još neke pogreške koje su se potkrale u nekim prijevodima: na pet mjesta studenti su u talijanskom prijevodu napisali *Japone*⁸ umjesto *Giappone*, pri čemu je znanje o izgovoru (u inicijalnom položaju je zvučna afrikata) bilo "veće" od znanja o grafiji. Još jedan detalj koji pokazuje interferenciju jest (engleska?) grafija *Dalmatia*⁹ umjesto (talijanske) *Dalmazia* u devet slučajeva.

Općenito pravilo talijanskoga jezika da uz imenicu mora biti član, poglavito ako je ona opća ili ako označava neku materiju, bilo je zanemareno dosta često. No ponovno je riječ o slučajevima u kojima će engleski jezik odbaciti član:

(23) Colazione è alle 8.

(umjesto: **La** colazione è alle 8)

(23a) Breakfast is at 8.

(24) Mi piace estate.

(umjesto: Mi piace **l'**estate)

(24a) I like summer.

(25) Acqua è molto importante ...

(26) Zucchero è molto importante...

(umjesto: **L'**acqua è molto ...

Lo zucchero è molto ...)

(25a) Water is very important...

(26a) Sugar is very important...

Mnogo je studenata (čak 21, ili 38%) pogriješilo prevodeći hrvatsku rečenicu: Sve osoblje govori njemački.

(27) Tutto il personale parla tedesco.

(umjesto: ...parla il tedesco)

(27a) All the personnel / staff speak German.

Zanimljivo je spomenuti da je jedan prijevod na talijanski izgledao ovako:

(27b) Tutto il¹⁰ staff parla Tedesco.

Dakle, moguću interferenciju s engleskim jezikom uočavamo na čak tri razine: na razini leksika uočavamo uporabu anglizma *staff* (koja i nije tako čudna u nekim varijetetima modernoga, sektorskog jezika¹¹), na morfo-sintaktičkoj razini primjetan je izostanak člana, i to određenoga, jer je pridjev u funkciji imenice *te*, napokon, pridjev je napisan velikim slovom (kako nalaže ortografsko pravilo engleskoga jezika).

Jedini pogrešan primjer prijevoda sintagme "sve bajke" u jednoj od rečenica ne možemo pripisati u potpunosti negativnom transferu znanja engleskoga jezika jer ista osoba nije pogriješila prevodeći gornji primjer (27), što znači da je u jednom od slučajeva imala na umu kako je u talijanskom jeziku nužno uporabiti određeni član iza kvantifikatora *tutto*, uskladen u rodu i broju s imenicom ispred koje neposredno stoji:

⁸ Ovdje, međutim, ne bismo smjeli posve isključiti ni interferenciju, na razini grafije, s hrvatskim jezikom: Japan.

⁹ Ne treba zanemariti da su svi studenti obuhvaćeni istraživanjem učili i latinski jezik, barem dvije godine, iako ga nitko nije naveo. Stoga grafiju *Dalmatia* možda možemo povezati uz znanje latinskoga jezika.

¹⁰ Ovo je pogrešan oblik određenoga člana; uz anglizam *staff*, ako ga već rabimo, zbog konsonantske skupine *st-* u inicijalnom položaju, mora stajati oblik *određenoga člana lo*.

¹¹ Usp.: *Storia della lingua italiana* (Seriani — Trifone 1993), vol. II, *Scritto e parlato*, passim.

(28) Tutte favole iniziano così.

(umjesto: Tutte **le** favole ...)

(28a) All fairy-tales begin in this way.

Hoteći biti dosljedni u pronalaženju mogućih interferencija s engleskim jezikom, usporedimo i ove primjere u kojima je tek mali broj studenata pogriješio, izostavivši uvijek određeni član:

(29) con tram

(umjesto: con **il** tram)

(29a) by tram

(30) sa divertire altri

(umjesto: sa divertire **gli** altri)

(30a) (he) can amuse others

(31) Si dà "Re Lear".

(umjesto: Si dà "**Il** Re Lear".)

(31a) "King Lear" is on.

(32) Puoi conoscere mio amico Ernesto.

(umjesto: Puoi conoscere **il** mio amico Ernesto.)

(32a) You can meet my friend Ernesto.

Kao što vidimo, riječ je o primjerima u kojima će engleska gramatika izrijekom odbaciti član (29a, 31a, 32a), pa možda smijemo ustvrditi kako su te spoznaje utjecale na studente u trenutku prevođenja na talijanski jezik, a u primjeru (30) takvu tvrdnju valja ipak pažljivije izreći s obzirom na to da uz *others* može stajati određeni član (npr. Some are here, the others are there.).

Za kraj smo ostavili dva primjera imenskoga predikata:

(33) Lui è attore.

(33a) He is an actor.

(34) Lui è studente.

(34a) He is a student.

O porabi člana uz imenski predikat govori dosta gramatika¹² pa ukratko možemo reći da prijevod hrvatskih rečenica:

On je glumac.

On je student.

može u talijanskome imati dvojaki oblik:

(33) Lui è attore.

(33b) Lui è un attore.

(34) Lui è studente.

(34b) Lui è uno studente.

Izbor između dviju varijanti ovisit će o tome dajemo li informaciju što je tko po zanimanju (33, 34), ili tko je neka osoba (33b, 34b). Za nas su relevantni primjeri (33) i (34) jer su obje rečenice zapravo odgovori na pitanja o tome što je određena osoba po zanimanju.

¹² O tome usp.: *La lingua italiana* (Dardano — Trifone 1991:101); *Konverzaciona talijanska gramatika* (Jernej 1976:50).

Što je Ernesto? On je student.
Poznajem jednog Ernesta. On je glumac.¹³

Che cosa è Ernesto? Lui è studente.
Conosco un Ernesto. Lui è attore.

Nasuprot tome, engleski jezik poznaje isključivo varijante imenskoga predikata uz uporabu člana: neodređenoga uvijek u jednostavnim, semantički i pragmatički neobilježenim slučajevima, te određenoga u semantički i pragmatički obilježenim slučajevima.

Zaključak

Cilj nam nipošto nije bio pošto-poto dokazati ili čak mjeriti transfer znanja s prvoga stranoga jezika na drugi. No ostaje činjenica da ispitani radovi očituju određenu korelaciju između broja i tipa pogrešaka s jedna strane i broja godina učenja stranoga jezika koji studenti spominju kao prvi na drugoj strani. Usto, ne valja zanemariti niti neke od "usputnih pogrešaka", tj. osim onih vezanih za fokaliziranu problematiku, kao što je pisanje pridjeva velikim slovom, pisanje dana u tjednu velikim slovom, uporaba anglizma i pogrešnoga prijedloga¹⁴, pogrešna grafija, koje također upozoravaju na negativan transfer znanja s prvoga stranog jezika na drugi strani jezik. Svi ti elementi trebali bi osvijestiti sve sudionike procesa učenja stranoga jezika. Naime, uvjereni smo da će učenje i usvajanje stranoga jezika biti još uspješnije ako se brine i o interferencijama ne samo materinskoga i stranoga jezika nego i dvaju stranih jezika, poglavito ako postoji strani jezik znanje kojega je veće i jače od znanja jezika koji se tek počeo učiti. Tako se čak pozitivno djeluje na motivaciju onoga tko uči jer ispravljanje pogrešaka i upozoravanje na njih ne mora shvatiti kao "kaznu". Naprotiv, ako su one posljedica interferencije, tada će u njima vidjeti potvrdu vlastitoga znanja stranoga jezika kojim bolje vlada i, ujedno, upozorenje da je novi strani jezik drugačije strukturiran, te da se učeći ga ne može u potpunosti i uvijek oslanjati na znanje prije učenoga (učenih) jezika.

¹³ Iako smo svjesni da ove rečenice zvuče prilično nezgrapno u hrvatskome jeziku, moramo reći da su u ovakvoj formi funkcionalne pri učenju i uvježbavanju uporabe člana (kod početnika i onih koji relativno lošije vladaju jezikom).

¹⁴ U dva slučaja hrvatski izričaj »dolazim u Milano« preveden je uz porabu prijedloga *in*: Vengo in Milano, što nije u skladu s gramatikom talijanskoga jezika koja nalaže porabu prijedloga *a* uz imena gradova bez pobliže determinacije. Prijedlog *in* može biti posljedica interferencije s engleskim (*I'm in Milan*) premda je ovdje riječ o statičkom, a ne o dinamičkom glagolu kao u talijanskom primjeru. S druge strane (pogrešni) prijedlog u talijanskoj rečenici može biti posljedica interferencije s hrvatskim jezikom: *u* (hrv.) = *in* (tal.).

Još jedasn slučaj pogrešnoga prijedloga očitovao se u dva rada gdje je sintagma »za dva dana« bila prevedena »in due giorni« (umjesto ispravnoga »fra / tra due giorni«). Držim da pretpostavku kako se i ovdje radi o miješanju ekvivalentne sintagme u engleskom jeziku *in two days* ne bi valjalo odbaciti, utoliko više što je petnaest studenata napravilo pogrešku u kojoj se nazirao utjecaj materinskog jezika: njihova sintagma je zvučala *per due giorni*, za (hrv.) = *per* (tal.).

LITERATURA

- Battaglia, S., Pernicone, V. (1980). *La grammatica italiana*. Torino, Loescher.
- Corder, S. Pit (1973). *Introducing Applied Linguistics*. Harmondsworth, Middlesex, Penguin Book.
- Dardano, M., Trifone, P. (1991). *La lingua italiana*. Bologna, Zanichelli
- Devoto, G., Oli, G.C. (1975). *Dizionario della lingua italiana*. Firenze, Le Monier.
- Grande dizionario della lingua italiana*. UTET. Torino.
- Jernej, Josip (1976). *Konverzaciona talijanska gramatika*. Zagreb, Školska knjiga.
- Jespersen, Otto (1979). *Essentials of English Grammar*. London, George Allen & Unwin.
- Panzini, A., Alluli, R. (1967). *Nostra Favella*, grammatica italiana della lingua italiana. Milano, Edizioni Scolastiche Mondadori.
- Quirk, R., Greenbaum, S. (1980). *A University Grammar of English*. London, Longman.
- Rivers, M. Wilga (1981). *Teaching Foreign-Language Skills*. Chicago and London, University of Chicago Press.
- Regula, M., Jernej, J. (1975). *La grammatica descrittiva*. Bern und München, Francke Verlag.
- Selinker, L. (1972). "Interlanguage". *IRAL*, br. 10, str. 219-231.
- Seriani, L., Trifone, P. (a cura di) (1993). *Storia della lingua italiana*. Vol. II *Scritto e parlato*. Torino, Einaudi.
- Stern, H. H. (1983). *Fundamental Concepts of Language Teaching*. Oxford, Oxford University Press.
- Zingarelli, Nicola (1970). *Vocabolario della lingua italiana*. Bologna, Zanichelli.

LA CONOSCENZA DI UNA LINGUA STRANIERA COME FONTE DI INTERFERENZE
NEL PROCESSO DELLO STUDIO DI UN ALTRA LINGUA STRANIERA

Riassunto

Già da tanto gli esperti sono coscienti dell'esistenza dell'interculturalità e del transfer cognitivo e, in particolare, dell'importanza delle interferenze nel processo dello studio di una lingua straniera. Una disciplina specializzata della linguistica applicata detta l'analisi degli errori (*error analysis*), studia lo sviluppo dell'interlingua dello studente e il rapporto di questa con la lingua che si sta studiando. Per poter formare un'immagine completa dell'interlingua è necessario prendere in considerazione tutte le lingue che lo studente ha studiato prima della lingua che sta studiando attualmente.

La ricerca condotta tra gli studenti d'italiano del primo anno, tra cui quasi 85 % di loro ha citato l'inglese quale prima lingua straniera, mostra in modo palese le interferenze tra l'inglese, prima lingua straniera, e l'italiano che si manifestano nel caso trattato nell'uso dell'articolo, una categoria linguistica inesistente nella lingua madre degli studenti.

INTERFERENCE FROM A PREVIOUSLY LEARNED FOREIGN LANGUAGE IN LEARNING A NEW FOREIGN LANGUAGE

Summary

Learning a foreign language is a comprehensive process which includes the knowledge of the mother tongue as well as the knowledge of every other foreign language that the learner studied already. For a long time experts have been aware of the existence of the transfer of knowledge and, in particular, of the importance of the negative transfer in the process of learning a foreign language. A discipline of applied linguistics, known as error analysis, deals with the development of the learner's interlanguage and with its relation to the target language. If one aims at gaining a complete picture of the learner's interlanguage, it is essential to take into consideration all the languages which the learner has studied.

This paper presents the research that was carried out among the first year university students of the Italian language. Some 85 % of them declared English to be their first foreign language, and the study showed interferences between the two languages, i.e. English and Italian, which were most obvious in the use of the articles, a linguistic category that does not exist in the students' mother tongue.